

Notat om lovligt forfald, vederlag og ændringer i udvalgsbesættelsen

1. Indledning

I dette notat redegøres der for reglerne om lovligt forfald, herunder for om mangel på børnepasning kan udgøre en lovlig forfaldsgrund. Der henvises til afsnit 2.

Endvidere redegøres der for, hvornår retten til vederlag ophører ved fravær fra kommunale hverv, samt i hvilke tilfælde retten til vederlag opretholdes trods sådant fravær. Der henvises til afsnit 3.

Endelig redegøres der for mulighederne for at foretage ændringer i udvalgsbesættelsen i løbet af kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Der henvises til afsnit 4.

Reglerne om stedfortræderindkaldelse gennemgås ikke i dette notat. Det bemærkes dog, at der i visse tilfælde, hvor et medlem har lovligt forfald, vil kunne ske stedfortræderindkaldelse. Se nærmere § 14, stk. 3, og § 15, stk. 1 og 2, i lov om kommunernes styrelse¹ om stedfortræderindkaldelse for et medlem af kommunalbestyrelsen og § 28, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse om stedfortræderindkaldelse for et medlem af et udvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan desuden henvise til vejledningen *Det politiske arbejde i kommunalbestyrelse og udvalg*, afsnit 2.5 (Vederlag m.v.) og afsnit 7.1 (Mødepligt og stedfortræderindkaldelse ved forfald).

2. Lovligt forfald fra kommunale hverv

Kommunalbestyrelsesmedlemmer har pligt til at varetage deres hverv i hele funktionsperioden, herunder at deltage i møder i kommunalbestyrelsen og de udvalg, de er medlemmer af.² Der kan imidlertid foreligge omstændigheder, der udgør lovligt forfald med den virkning, at medlemmet ikke har mødepligt.

Hverken mødepligten eller spørgsmålet om, hvornår der foreligger lovligt forfald, er direkte beskrevet i loven. § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse om stedfortræderindkaldelse i kommunalbestyrelsen nævner dog en række omstændigheder, der i hvert fald kan begrunde, at et medlem har lovligt forfald, og følgelig at mødepligten bortfalder.³

¹ Lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 13 af 5. januar 2026.

² Se pkt. 2.2. i vejledning nr. 9631 af 15. juni 2022 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv. Se også *Lov om kommunernes styrelse med kommentarer af Hans B. Thomsen m.fl.*, 3. udgave, 1. oplag, 2022, side 314-315.

³ Se Bilag 3, pkt. 2.2. i Vejledning nr. 9631 af 15. juni 2022 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

§ 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse⁴ har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Når kommunalbestyrelsens formand får meddelelse om eller på anden måde får kendskab til, at et medlem vil være forhindret i at varetage sine kommunale hverv i en forventet periode af mindst 1 måned på grund af sin helbredstilstand, graviditet, barsel eller adoption, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger eller lignende, indkalder formanden stedfortræderen til førstkommende møde i kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at formanden ved et medlems forfald af de grunde, der er nævnt i 1. pkt., indkalder stedfortræderen, selv om hindringen forventes at vare kortere end 1 måned.”

Lovligt forfald antages herefter i hvert fald at foreligge, hvis et medlem er forhindret i at møde på grund af sin helbredstilstand, graviditet, barsel eller adoption, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger eller lignende.⁵

Fraværsgrunden ”helbredstilstand” omfatter også tilfælde, hvor medlemmet er fraværende på grund af meget alvorlig sygdom hos ægtefælle, barn eller anden nærtstående.⁶

De anførte forfaldsgrunde er ikke udtømmende, jf. formuleringen ”eller lignende” i § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse. Også andre forhold, der reelt forhindrer medlemmet i at varetage sit hverv, kan efter en konkret vurdering begrunde indkaldelse af en stedfortræder. Eksempler på dette kan efter omstændighederne være medlemmets studier, ferie eller aktiviteter som led i valgkamp for at blive valgt som medlem af Folketinget eller Europa-Parlamentet.⁷

Af *Lov om kommunernes styrelse med kommentarer*, side 324-325, fremgår desuden følgende om dokumentation for de forhold, som forhindrer medlemmet i at varetage hvervet:

”Det påhviler kommunalbestyrelsens formand som led i den almindelige forberedelse af kommunalbestyrelsens møder at drage omsorg for, at der foreligger de fornødne oplysninger om og den fornødne dokumentation for de forhold, som forhindrer medlemmet i at varetage hvervet. På samme måde skal den forventede varighed af forhindringen være oplyst og så vidt muligt dokumenteret, medmindre kommunalbestyrelsen efter stk. 2, 2. pkt., har truffet beslutning om, at stedfortræderindkaldelse ikke kræver et fravær af en bestemt varighed [...].”

2.1. Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Pasning af et medlems barn er ikke omfattet af de forfaldsgrunde, der udtrykkeligt nævnes i § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse vedrørende stedfortræderindkaldelse i kommunalbestyrelsen.

Det er imidlertid Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at pasning af et medlems barn – hvis forholdet reelt forhindrer medlemmet i at varetage sit hverv – efter omstændighederne kan udgøre en lovlig forfaldsgrund, jf. formuleringen ”eller lignende” i § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse.

Det beror på en konkret vurdering, om medlemmet er forhindret i at varetage sit kommunale hverv og har lovligt forfald, jf. *Lov om kommunernes styrelse med kommentarer*, side 324-325.

Kommunalbestyrelsen kan som udgangspunkt lægge medlemmets egne oplysninger til grund, medmindre der foreligger omstændigheder, der giver anledning til rimelig tvivl. Dokumentation kan

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 13 af 5. januar 2026

⁵ Se Bilag 3, pkt. 2.2. i Vejledning nr. 9631 af 15. juni 2022 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

⁶ Se Bilag 3, pkt. 2.2. i Vejledning nr. 9631 af 15. juni 2022 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

⁷ Se Bilag 3, pkt. 2.2. i Vejledning nr. 9631 af 15. juni 2022 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv. Se også *Lov om kommunernes styrelse med kommentarer* af Hans B. Thomsen m.fl., 3. udgave, 1. oplag, 2022, side 323. Se også *Det politiske arbejde i kommunalbestyrelse og udvalg, 2025*, udgivet af KL og Indenrigs- og Sundhedsministeriet, afsnit 7.1.2, side 57.

eksempelvis bestå i en skriftlig erklæring fra medlemmet om, at pasning ikke har kunnet tilvejebringes på anden måde.

Ministeriet bemærker endvidere, at "forfald" efter § 28, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, der indeholder reglerne for stedfortræderindkaldelse i udvalg, skal forstås i overensstemmelse med forfaldsgrundene i lovens § 15, stk. 2.

3. Vederlag ved fravær fra kommunale hverv

§ 31 i vederlagsbekendtgørelsen⁸ har følgende ordlyd:

"§ 31. Vederlag efter §§ 2, 3, 7, 12 og 14-17 samt § 19, stk. 1, ophører med udgangen af den kalendermåned, hvor den pågældende i en uafbrudt periode på 1 måned ikke har varetaget det pågældende hverv, indtil medlemmet på ny varetager hvervet, jf. dog stk. 2 og 3. Er der i juli måned ingen møder i kommunalbestyrelsen, medregnes denne måned ikke i den i 1. pkt. nævnte periode.

Stk. 2. Når en stedfortræder for et medlem indtræder i kommunalbestyrelsen for en periode af mere end 7 dage, ophører alle medlemmets vederlag, som er nævnt i stk. 1, indtil medlemmet genindtræder i kommunalbestyrelsen, jf. dog stk. 3. 1. pkt. gælder uanset, at vederlagene ikke er ophørt efter stk. 1.

Stk. 3. Ved fravær i en sammenhængende periode på grund af helbredstilstand, graviditet, barsel eller adoption, hvor stedfortræderen af denne grund er indkaldt efter § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, har medlemmet uanset stk. 1 og 2 ret til de i stk. 1 nævnte vederlag i indtil 9 måneder. 9-måneders perioden regnes fra fraværperiodens begyndelse. Retten til vederlag efter 1. pkt. er, medmindre krav om dokumentation er åbenbart ubegrundet, betinget af, at medlemmet efter en uafbrudt periode på 14 dages fravær og herefter på kommunalbestyrelsens forlangende med passende mellemrum i resten af fraværperioden indsender dokumentation for retten til vederlag efter 1. pkt. Vederlaget ophører, når medlemmet ikke længere er berettiget til vederlag efter 1. og 3. pkt., medmindre medlemmet efter stk. 1 har ret til vederlag i en længere periode. Er vederlaget ophørt, fordi medlemmet ikke har fremlagt den påkrævede dokumentation efter 3. pkt., generhverves retten til vederlag efter 1. pkt., når dokumentationskravet opfyldes. Generhvervelse af retten til vederlag efter 5. pkt. får virkning fra begyndelsen af den periode, som medlemmet indsender dokumentation for."

Efter § 31, stk. 1, ophører et kommunalbestyrelsesmedlems ret til vederlag, herunder det faste vederlag efter § 2 og udvalgsvederlag efter § 7, hvis medlemmet i en uafbrudt periode på 1 måned ikke har varetaget sit hverv, indtil medlemmet på ny varetager hvervet, *jf. dog § 31, stk. 2 og 3.*

Det forhold, at et medlem udebliver fra et enkelt møde, vil således ikke i sig selv medføre, at vederlaget ophører. Først hvis det kan konstateres, at medlemmet i en sammenhængende periode på 1 måned ikke har varetaget sit hverv, bortfalder vederlaget fra udgangen af den pågældende kalendermåned.

Af bilag 3, pkt. 5.1., i vederlagsvejledningen fremgår bl.a. følgende eksempler på, hvordan formuleringen "en uafbrudt periode på 1 måned" skal forstås:

"Eksempel 2:

Hvis et medlem er fraværende fra alle sine kommunale hverv fra den 15. april, hvor der er kommunalbestyrelsesmøde, og det konstateres, at medlemmet har været fraværende uafbrudt til og med den 15. maj, hvor der også er kommunalbestyrelsesmøde, vil medlemmets fulde vederlag ophøre fra den 1. juni, hvis medlemmet fortsat er fraværende.

[...]

Tilsvarende gælder for et medlems udvalgsvederlag, at hvis et medlem er fraværende fra et udvalgsmøde den 15. april, og medlemmet også er fraværende ved næstkommende udvalgsmøde den 15. maj, ophører medlemmets udvalgsvederlag fra den 1. juni, hvis medlemmet ikke forinden har genoptaget sit udvalgshverv.

⁸ Bekendtgørelse nr. 1325 af 13. november 2025 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

Eksempel 3:

Et medlem deltager i udvalgmøde den 12. marts. Medlemmet er herefter fraværende fra et udvalgmøde den 15. april. Medlemmet deltager i næste udvalgmøde den 20. maj. Medlemmets vederlag ophører ikke, eftersom det ikke er konstateret, at medlemmet i en uafbrudt periode på en måned ikke har varetaget sit hverv.

Det forhold, at der i en måned ikke afholdes møde i kommunalbestyrelsen eller udvalget, medfører ligeledes ikke i sig selv, at medlemmets vederlag ophører ved månedens udgang.”

Hvis en stedfortræder overtager et medlems plads i kommunalbestyrelsen i mere end 7 dage, ophører alle medlemmets vederlag, indtil medlemmet vender tilbage. Det fremgår af § 31, stk. 2, i vederlagsbekendtgørelsen. Det gælder også i situationer, hvor vederlaget ellers ikke ville være bortfaldet efter reglen i § 31, stk. 1.

Et medlem bevarer dog retten til vederlag – herunder det faste vederlag efter § 2 og udvalgsvederlag efter § 7 – i indtil 9 måneder, hvis medlemmet er fraværende på grund af *helbredstilstand*, *graviditet*, *barsel* eller *adoption*, og der af denne grund er indkaldt en stedfortræder efter § 15, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse. Denne regel fremgår af vederlagsbekendtgørelsens § 31, stk. 3.

Opregningen af fraværsårsager i vederlagsbekendtgørelsens § 31, stk. 3, er udtømmende. Andre fraværsårsager som f.eks. manglende børnepasning vil derfor ikke kunne begrunde, at medlemmet bevarer retten til vederlag i indtil 9 måneder. Er et medlem således fraværende fra møder i kommunalbestyrelsen eller et udvalg som følge af manglende børnepasning, vil vederlaget ophøre efter reglen i vederlagsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, dvs. når det kan konstateres, at medlemmet har været fraværende i en uafbrudt periode på 1 måned. Vederlaget vil i denne situation også kunne ophøre efter vederlagsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, dvs. hvis en stedfortræder overtager et medlems plads i kommunalbestyrelsen i mere end 7 dage.

4. Ændring af udvalgsbesættelsen i funktionsperioden

§ 17, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Valg af medlemmer til de i stk. 1 og 2 nævnte udvalg m.v. finder sted umiddelbart efter valg af kommunalbestyrelsens formand og næstformand (næstformænd). Valgene har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.”

Efter § 17, stk. 3, 2. pkt., har valg til økonomiudvalg og stående udvalg virkning for hele kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Der består således ikke en generel ret for de enkelte grupper til selvstændigt at fritage de personer, som gruppen har udpeget til et udvalg eller til at foretage ændringer i udvalgsbesættelsen.⁹

Af *Lov om kommunernes styrelse med kommentarer*, side 411, fremgår følgende om fritagelse af en person fra et hverv for resten af funktionsperioden i henhold til § 17, stk. 3, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse:

”Uanset bestemmelsen i stk. 3, 2. pkt., antages det, at kommunalbestyrelsen på begæring kan fritage en person fra et hverv for resten af funktionsperioden, når kommunalbestyrelsen skønner, at der er rimelig grund dertil. Der tilkommer i den forbindelse kommunalbestyrelsen et betydeligt skøn, og kommunalbestyrelsen vil således også kunne imødekomme en begæring om udtræden, der er begrundet i politiske forhold, f.eks. uoverensstemmelse mellem en gruppes medlemmer. (Skr. af 6. februar 1987, j.nr. 1986/1070/1411-2, resumédata-basen 87.1.2). Godkender kommunalbestyrelsen et udvalgsmedlems udtræden af udvalget, udpeger den gruppe, der har udpeget det udtrædende medlem, jf. § 28, stk. 1, eller den gruppe, der efter normalforretningsordenens § 13, stk. 5, skal udpege et nyt medlem, et sådant med virkning for resten af funktionsperioden. Det kan ikke udelukkes, at der efter en konkret vurdering kan være rimelig grund til, at f.eks. to udvalgsmedlemmer ønsker at »bytte« pladser i udvalgene, således at kommunalbestyrelsen kan godkende deres fritagelse, og således at gruppen udpeger et nyt medlem for hver af dem, og de herved bytter pladser.

⁹ Lov om kommunernes styrelse med kommentarer af Hans B. Thomsen m.fl., 3. udgave, 2022, side 410.

Disse nye medlemmer udpeges for resten af funktionsperioden. (Telefonnotat af 6. november 2015, j.nr. 2015-8007, resumédata-basen 15.1.1). ”

Kommunalbestyrelsen kan således efter en konkret vurdering fritage et medlem fra et hverv for resten af funktionsperioden, hvis der foreligger en rimelig grund dertil. Kommunalbestyrelsen råder ved vurderingen heraf over et betydeligt skøn.

Rimelige grunde kan efter omstændighederne omfatte ønske om at bytte udvalgsposter mellem to medlemmer, forudsat at kommunalbestyrelsen godkender dette.

4.1. Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at hensynet til fleksibilitet i forbindelse med f.eks. længerevarende lovligt forfald som følge af barsel eller andre grunde efter omstændighederne kan udgøre rimelige grunde til at fritage en person fra et hverv for resten af funktionsperioden eller til at lade to medlemmer inden for samme gruppe bytte udvalgsposter. Det beror dog på kommunalbestyrelsens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde.